

Sygn. akt II Cz 1010/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny - Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący : SSO Aurelia Pietrzak

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2014 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. H.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z dnia 11 października 2013 r., sygn. akt I C 1713/13

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie i zwolnić powoda od kosztów sądowych w całości.

II Cz 30/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 października 2013 r. Sąd Rejonowy w Inowrocławiu oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał, iż zgodnie z art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w całości. Natomiast zgodnie z art. 101 ust. 1 i 2 u.k.s.c. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części; jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Instytucja zwolnienia z kosztów sądowych jest formą pomocy udzielanej przez Skarb Państwa osobom najbiedniejszym i powinna być stosowana jedynie w sytuacjach szczególnych. Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny, a dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc Państwa. Jednocześnie dla wydatków związanych z prowadzeniem procesu strona powinna znaleźć pokrycie w swych dochodach przez odpowiednie ograniczenie innych wydatków nie będących niezbędnymi dla utrzymania. Wydatki związane z pokryciem kosztów procesu muszą być traktowane co najmniej równorzędnie, a nawet priorytetowo w stosunku do innych wydatków. Niedopuszczalne jest uznanie, że ponosi je tylko ten, kto posiada nadwyżki ze swoich zarobków czy oszczędności. Powód zatrudnił także do prowadzenia sprawy pełnomocnika z wyboru, nie wnosząc o ustanowienie takiego pełnomocnika z urzędu. Z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, że powód pozostaje w gospodarstwie domowym z żoną i trójką dzieci wskazując jako jedyne źródło utrzymania dochody z prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Z powyższych względów, uznając że wniosek o zwolnienie od kosztów jest bezzasadny, Sąd Rejonowy na podstawie art. 102 ust. 1 cytowanej ustawy o kosztach a contrario orzekł jak w sentencji.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wniósł powód żądając jego zmiany i uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Powód wskazał, iż trudno określić mu miesięczny dochód z uwagi na specyfikę prowadzenia gospodarstwa rolnego, tj. na fakt, iż niekiedy miesięcznie nie osiąga dochodu, więc kwotę 500 zł na osobę dorosłą przyjął jako średnią miesięczną. Ponadto wskazał, iż nie zapłacił pełnomocnikowi wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda jest zasadne. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie uzasadnił należycie swojej decyzji o odmowie zwolnienia powoda od ponoszenia kosztów sądowych w niniejszej sprawie, przywołując jedynie ogólne twierdzenia dotyczące instytucji zwolnienia od kosztów sądowych, w żaden sposób nie rozpatrując sytuacji rodzinnej i majątkowej powoda.

Przystępując do rozpoznania zażalenia, Sąd Okręgowy uznał, iż co do zasady rację ma Sąd I instancji, iż zwolnienie od kosztów sądowych jest instytucją wyjątkową, bowiem intencją ustawodawcy było to, aby traktowano ją jako wyjątek od zasady samofinansowania przez strony procesu lub postępowania nieprocesowego. Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym przypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach do granic zabezpieczenia kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające może zwrócić się o pomoc Państwa. Nie mniej, każdą sprawę należy rozpoznać indywidualnie, czego w tej sprawie nie uczynił Sąd I instancji.

W niniejszej sprawie powód złożył oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, podając w nim, że utrzymuje się z dochodów w wysokości 500 zł miesięcznie, jego żona tak samo. W zażaleniu skarżący wyjaśnił, że jest to średni miesięczny dochód, ponieważ dochody w gospodarstwie rolnym nie są stałe, a wręcz sezonowe. Zatem średni miesięczny dochód na pięcioosobową rodzinę powoda to kwota 1000 zł miesięcznie, czyli na osobę 250 zł.

Sąd Rejonowy w żaden sposób nie zakwestionował danych podanych przez powoda w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, należy zatem uznać, iż dał im wiarę. Gdyby było inaczej, Sąd na podstawie art. 109 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych mógł zarządzić stosowane dochodzenie, jeżeli powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego powoda, czego nie uczynił.

W takiej sytuacji trudno uznać, iż w niniejszej sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności, o których Sąd I instancji wspomniał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, do zwolnienia od kosztów sądowych. W obecnych czasach 1000 zł na utrzymanie domu i wyżywienie pięcioosobowej rodziny, to kwota dalece niewystarczająca. Powód wskazał, iż 500 zł miesięcznie ponosi wydatki na utrzymanie domu, lekarstwa. Zatem 500 zł pozostaje na wyżywienie pięcioosobowej rodziny, w tym troje dzieci. W ocenie Sądu Okręgowego, jest to kwota zdecydowanie niewystarczająca na utrzymanie konieczne powoda i jego rodziny, a zatem nie mógł on z tej sumy oszczędzić jeszcze kwoty 1250 zł na opłatę od pozwu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż zostały spełnione przesłanki z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i zmienił zaskarżone postanowienie zwalniając powoda od kosztów sądowych w całości (art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.).